

Olavsklosterets ruin, Minneparken i Gamlebyen, Oslo

Oversikt over klosterkirken.

Foto: Sissel Ramstad©Riksantikvaren

Av fire norske dominikanerklostre fra middelalderen er Olavsklosteret i Oslo det eneste vi i dag har bevarte bygningsrester av. Det er også det best bevarte byklosteret med en nesten komplett grunnplan. Tre rom fra klosterets østfløy er bevart i underetasjen på Bispegården, resten ligger som konserverte ruiner i Minneparken, mellom ruinene av Hallvardskirken og Korskirken.

Historikk

Olavsklosteret i Oslo er et av de eldste dominikanerkonventene i Norden. Klosteret ble opprettet om lag 1239 under kong Håkon Håkonsson. Kongen skjenket da en eldre steinkirke viet St. Olav, med tilhørende byggetomt nord for kirken, til brødre av dominikanerordenen. Disse ble også kalt predikerbrødre eller svartbrødre.

Klostret og kirken ble ut- og ombygget i etapper fram til ca 1350. Det er et av de første bygningskompleksene i Norge der det ble brukt tegl som bygningsmateriale. Ordenshuset besto av fire bygningsfløyer omkring en sentral klosterhage med hvelvet klostergang omkring. I dominikanerklostre ligger kirken normalt på nordsiden av klostergården, men i Oslo ligger den på sørsiden, dette fordi brødrene overtok en eldre kirke og ikke kunne holde på det vanlige mønsteret.

Dominikanerkonventet i Oslo ble oppløst ved reformasjonen og bygningene senere tatt i bruk som skole. Noen rom inngår i den nåværende bispeboligen fra 1883-84.

Tidligere undersøkelser og konserveringsarbeider

De eldste undersøkelsene av Olavsklosteret fant sted allerede i 1835, og det ble foretatt undersøkelser i 1865. De mest omfattende undersøkelsen fant sted under Gerhard Fischers ledelse i 1920- og 30-årene i forbindelse med byggingen av jernbanetunneler i området. Hovedparten av ruinene etter klosterkirken og Hallvardskirken ble da demontert og satt opp igjen.

Utgravingene ble gjenopptatt i 1950-årene, men helt opp til 1980-tallet ble ukjente murpartier avdekket. Felles for utgravningene som har funnet sted, er at man vanligvis ikke har gravd dypere enn gulvnivå. Det medfører at det under gulvnivåene fortsatt kan være arkeologiske oppdagelser i hele klosterområdet, bortsett fra i kirken.

Olavsklosterets ruiner har vært igjennom en rekke konserveringer opp gjennom årene og viser en rekke ulike bevaringstiltak og -metoder. Blant annet har bruken av sement på 1900-tallet vist seg å være svært uheldig for murenes holdbarhet.

Dagens situasjon

I de siste årene har ruinens tilstand blitt kraftig forverret. Tilstandsanalyser har avdekket at nedbrytningen av klosterruinene er akselererende og at konserveringstiltak må settes i gang umiddelbart.

Klosterruinens nord- og vestfløyer skal settes i stand og deretter tilrettelegges for publikum. Utraste og svekkede partier skal istandsettes. Sement skal renskes ut av fuger, åpne murkjerner og på murkroner, og erstattes med kalkmørtel. Arbeidet vil skje i etapper da murarbeidene er avhengige av et flyttbart tak. Etter at sement er fjernet i fugene må murene tørke ut under tak før de kan fuges på nytt. Tak trenges også for at ny kalkmørtel skal herde godt nok.

Arbeidene vil pågå fra 2007 til 2010 og er et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune ved Kultur- og idrettsetaten og Byantikvaren, og Riksantikvaren.

Konventstue iflg G. Fischer.

Foto: Olaf Martin Væring

Tilstanden i 1950-årene.

Foto: Bernt C. Lange©Riksantikvaren